

96. Perjantaina 4 päivänä syyskuuta 1992

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely:

Eduskunnan pankkivaltuusmiesten kertomus vuodelta 1991 2898

Kertomus n:o 2
Talousvaliokunnan mietintö n:o 26

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alaranta, Alho, Anttila S-L., Bell von, Björkenheim, Enestam, Hurskainen, Jansson, Jurva, Jätteenmäki, Kempainen, Kuuskoski, Kääriäinen, Louekoski, Louvo, Luhtanen, Morri, Nyby, Pekkarinen, Pietikäinen S., Polvi, Pura, Riihijärvi, Rinne, Rätty, Särkijärvi, Turunen, Vihriälä ja Zyskowitz.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Polvi ja Zyskowitz, virkatehtävien vuoksi edustajat S. Pietikäinen, Pura ja Turunen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Alaranta, Alho, S-L. Anttila, Björkenheim, Enestam, Jansson, Jur-

va, Jätteenmäki, Kuuskoski, Kääriäinen, Louekoski, Luhtanen ja Rinne, tämän kuun 7 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Hurskainen, 10 päivään yksityisasioiden vuoksi ed. von Bell, 11 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Kempainen ja 13 päivään sairauden vuoksi ed. Riihijärvi.

S.

Uusia hallituksen esityksiä

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime elokuun 28 päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 119—121, jotka nyt on edustajille jaettu.

Lisäksi ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 122, joka on edustajien nähtävänä eduskunnan kansliassa pääsihteerin huoneessa.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 1991

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnan oikeusasiamiehen kirjelmän ohella kuluvan syyskuun 1 päivältä on eduskunnalle saapunut eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1991. Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Kirjalliset kysymykset

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemihelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 348 ja 349. Nämä

kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Ed. Aittoniemen ym. välikysymys hallituksen harjoittamasta talouspolitiikasta

Ensimmäinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. Aittoniemen ym. allekirjoittama välikysymys n:o 3 hallituksen harjoittamasta talouspolitiikasta, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnalle

Suomen talous on Ahon hallituksen aikana ajautunut noidankehään. Kansalaisten ostovoiman romahtaminen on aiheuttanut sen, että kotimarkkinoille tarkoitetut tuotteet eivät mene kaupaksi. Kun kauppa ei käy, tuotteita ei kannata valmistaa. Jos ei kannata tuottaa, ei voi tarjota työtä. Jos ei ole työtä, ei ole työstä saatavia tuloja. Jos ei ole tuloja, ei ole ostovoimaa. Sekin vähäinen ostovoima ja ostohalukkuus, jota on, menettää merkityksensä nopeasti leviävän psykologisen laman ja apatian vaikutuksesta. Ainoa valopilkku Suomen taloudessa on se, että vienti tietyillä alueilla tuottaa, ei voita pääasiassa syksyllä 1991 tapahtuneen devalvaation ansiosta. Tämäkin ilo on pian ohi ja vientiluvut kääntyvät laskuun kansainvälisten suhdanteiden, erityisesti dollarin arvon alenemisen, johdosta.

Normaalien taloudellisten tilanteiden aikana valtio peittää menonsa etupäässä erilaisilla verotuloilla. Korkean työttömyyden vallitessa, kuten nyt, verotulojen vaje on suuri, ja se joudutaan täyttämään kasvavalla velanotolla. Toisaalta korkea työttömyys merkitsee valtion talolta kasvavia menoja työttömyysturvan ylläpitämisessä. Nämä kaksi tekijää ovat kiinteässä seuraamussuhteessa toisiinsa. Mitä enemmän työttömiä ja kustannuksia työttömyysturvan ylläpitämisen suhteen, sitä vähemmän on verotuloja. Näiden kahden tekijän yhteenlaskettu miinusvaikutus valtiontaloudessa saattaa tänä vuonna nousta 60 miljardiin markkaan eli yli kolmannekseen valtion talousarviosta. Nämä kaksi tekijää ruokkivat toisiaan kiihtyvällä vauhdilla, ja vuonna 1993 valtion lainanotto saattaa nousta puoleen valtion tulo- ja menoarvion kokonaissummasta. Tilanne on

mahdoton ja kestämaton jopa lyhyellä aikavälillä.

Maamme korkotaso on sietämättömän korkea ja kehitys tähän suuntaan pysähtymätön. Korkea korkotaso ajaa yrityksiä konkurssiin kiihtyvällä vauhdilla ja tuo tätä kautta oman osansa kasvavaan työttömyyteen. Korkea korkotaso ja pyrkimys yhä alempaan inflaatioon tuo mukanaan lisäksi kaksi negatiivista tekijää. Lyhyen ajan kuluessa kaksin verroin velkaantuneet yksityiset ja yritykset ovat vailla korkeamman inflaation aikaisemmin antamaa hyötyä pääoman kuolettamisessa ja korot nielevät myös sen osuuden, joka normaalikoroilla olisi käytettävissä velkapääoman lyhentämiseen. Matalan inflaation ja korkean koron välinen reaalikorko on taas pysäyttänyt investoinnit edelleen negatiivisin vaikutuksin työllisyyden suhteen. Kuka kiinnittäisi varojaan investointeihin, kun esimerkiksi pankkitalletuksen kautta saatava reaalikorko on 10 prosentin luokkaa ja inflaatio alle 3 prosentin? Korkeiden korkojen ja matalan inflaation vallitessa ei ole edes mitään toiveita investointien liikkeellelähdestä.

Korkeiden korkojen merkittävin syy on, että pankit joutuvat ostamaan rahaa sijoittajilta jopa 16 prosentin korolla, joka sekin lienee huipputapauksissa alimitoitettu. Ironisinta tässä asiassa on se, että valtaosa näistä sijoittajista on niitä, jotka kasinopelin aikaan kahmivat itselleen suuret pääomat, joita nyt lainaavat pankeille välitettäväksi edelleen huippukorkeilla koroilla vaikeuksissa oleville yksityisille ja yrityksille.

Maamme talous on joutunut syöksykierteseen, jossa kaikki negatiiviset tekijät ruokkivat toisiaan edellä selvitetyllä tavalla ja seurauksin. Jos työttömyys ja siihen liittyvät kustannukset kasvavat tulevan syksyn ja talven aikana nykyistä vauhtia, se merkitsee samalla kiihtyvää verovajetta valtiontaloudessa. Jos Suomi ajautuu Euroopan yhteisön jäseneksi vuoden 1995 alusta, se merkitsee lisäkustannusten ja kasvavan tulovajeen muodossa ainakin 20 miljardin markan lisärasitetta valtiontaloudessa. Suomi on ajautumassa konkurssiin ja äärimmäisessä tapauksessa kiertävien kerjäläislaumojen yhteiskunnaksi. Tähän liittyy räjähdysmäisesti kasvava rikollisuus, joka jo nyt on riistäytymässä yhteiskunnan valvonnasta poliisiorganisaatioon kohdistuvien säästötoimenpiteiden johdosta.

Lähes kaikki hallituksen toimet sen olemassa-

olon aikana ovat olleet terveen järjen vastaisia. Ainoa realistisen ajattelun mukainen toimenpide oli devalvaatio syksyllä 1991, jonka ansiosta vientiteollisuutemme kääntyi positiivisen kehityksen suuntaan. Tämäkään ei tapahtunut hallituksen tahdosta vaan markkinoiden aiheuttaman pakon sanelemana. Jos devalvaatio olisi suoritettu puolta vuotta aikaisemmin, valtio sekä ulkomaille velkaantuneet yritykset olisivat selvinneet kymmeniä miljardeja vähäisemmin tappioin. Devalvaatio, jonka — tosin jälkikäteen, ex post, ajatellen — olisi pitänyt olla huomattavasti suurempi, on kuitenkin jo osaksi menettämässä merkitystään.

Hallitus on toiminut kuin toimitusministeristö. Se on pyrkinyt poistamaan vain ne esteet ja hankaluudet, jotka ovat kulloinkin pudonneet sen varpaille. Hallituksella ei ole ollut minkäänlaista realistista ja pitemmälle tähtäävää suunnitelmaa maan asioiden kohentamiseksi. Toimenpiteet, jotka se on suorittanut, ovat vieneet maan joka kerta yhä syvempään ahdinkoon niin lyhyellä tähtäimellä kuin pitemmällä aikavälillä tarkasteltunakin. Omaa kokemattomuuttaan hallitus on paikannut kuuntelemalla niin sanottuja asiantuntijoita, jotka ilmeisesti vuosikymmeniä eivät ole käyneet virastonsa perähuoneesta ulkoilmassa haistelemassa järkevän taloudellisen ajattelutavan tuulia.

Kun vientiteollisuuden positiivisen kehityksen myötä hallituksen olisi pitänyt varovaisin askelin pyrkiä elvyttämään kotimaan markkinoiden ostovoimaa ja sen kautta purkamaan kysynnän, tuotannon ja työn kiristyvää noidankehää, se on toiminut päinvastoin. Hallitus on pyrkinyt ostovoimaa ja kysyntää lamaavin säästöpäätöksiin paikkaamaan valtiontalouden vajetta. Nämä jo kansalaisten perusturvaan koskeneet säästöpäätökset ovat aiheuttaneet päinvastaisen tuloksen. Tuo noidankehä on kiristynyt entisestään, työttömyys kasvanut ja siitä johtuen valtion verotulot alentuneet entisestään. Kun ostovoiman, kysynnän, tuotannon ja työn kehä on aikaisemmin tuottanut valtion verotulot, valtio joutuu nyt satsaamaan tuohon noidankehään rahaa kymmeniä miljjardeja markkoja. Jokaisella säästöpäätöksellä, jossa hallitus on säästänyt miljardin, se on hävinnyt kaksi lisääntyneinä työttömyyskustannuksina ja verovajeen kasvuna. Seuraava ”budjettiriihi” iskee jo todennäköisesti sormensa kansaneläkkeisiin.

Koululaitos ja koulutuksen taso ovat yhteiskunnan tärkeä voimavara, jonka tehokkuudesta

on huolehdittava vaikeinakin aikoina. Hallitus on tässäkin toiminut vastoin yleistä ja koettua näkemystä. Koulutuksen taso on taantunut ja taantumassa kenties vuosia tai vuosikymmeniä hallituksen toimien takia.

Nuorisotyöttömyys on noussut erittäin huolestuttavaksi yhteiskunnalliseksi ongelmaksi, sillä alle 25-vuotiaita on tällä hetkellä työttömänä lähes 100 000 ja koulunsa lopettavista joka kolmas tai peräti puolet jää vaille työpaikkaa. Tilanne ei voi jatkua tämän kaltaisena pitkään ilman, että siitä aiheutuu pitkäaikaisia kielteisiä seurauksia niin yhteiskunnalle kuin ennen kaikkea nuorille itselleen. Perheen perustaminen ja tulevaisuuden suunnitteleminen ovat mahdottomia, mikäli ainoat varmat asiat tulevaisuudessa ovat työttömyys ja opintolainojen lyhennysten maksuun lankeaminen.

Rikollisuus on yhteiskunnan pahimpia tuhoalaisia. Se esiintyy aina käsi kädessä etenevän taloudellisen ja moraalisen rappion kanssa. Nykyisen hallituksen aikana ja sen toimien ansiosta raaka ja järjestelmällinen rikollisuus mafian toiminnasta palkkamurhiin on lisääntynyt räjähdysmäisesti.

Suomalainen yhteiskunta on nykyisen hallituksen toimesta osin ajettu ja ollaan lopullisesti ajamassa taloudelliseen ja moraaliseen rappioon. Hallitus on antanut ymmärtää, että ei ole enää mitään keinoja asioiden korjaamiseksi, täytyy vain toivoa. Samanaikaisesti hallitus ja sen edustajat ovat suhtautuneet välinpitämättömästi ja ivallisesti niihin esityksiin, joita oppositioryhmien ja eri asiantuntijoiden taholta on esitetty maan pelastamiseksi taloudelliselta romahdukselta. Nykyisessä tilanteessa tuskin minkään muun maan hallitus tekisi näin. Hallitus on menettänyt toimintakykynsä ja toimintaoikeutensa kaikissa suhteissa.

Edellä olevan perusteella ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momenttiin viitaten esitämme kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä nopeisiin toimenpiteisiin

— kansalaisten ostovoiman ja sen kautta tuotannon elvyttämiseksi niin, että massatyöttömyyden kasvu saadaan pysähtymään ja työllisyys nousee,

— rahamarkkinoiden likvidin parantamiseksi setelikantaa lisäämällä valtion toimesta niin, ettei likvidi ole riippuvainen kasinosijoittajien markkinarahasta,

— rikollisuuden räjähdysmäisen kasvun estämiseksi sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamiseksi ja
 — nykyisen perus- ja sosiaaliturvan säilyttämiseksi?

Helsingissä 3 päivänä syyskuuta 1992

Sulo Aittoniemi Raimo Vistbacka
 Lea Mäkipää Tina Mäkelä
 Heikki Riihijärvi Hannu Suhonen”

Ensimmäinen varapuhemies:
 Valtioapäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaan on asia pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistaina pidettävään täysistuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Poisto päiväjärjestyksestä

Ensimmäinen varapuhemies:
 Päiväjärjestyksestä poistetaan sen ainoa asia.

Ensimmäinen varapuhemies:
 Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 13.25.

Täysistunto lopetetaan kello 13.16.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio